

Sisäministeriön asetus ulkoisista pelastussuunnitelmista

Sisäministeriön päätöksen mukaisesti säädetään pelastuslain (379/2011) 48 §:n 4 momentin nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään turvallisuusselvitysvelvollisten vaarallisia kemikaaleja käsittelevien ja varastoivien tuotantolaitoksien, ratapihojen ja satamien sekä ydinlaitosten ja suuronnettomuusvaarallisten kaivannaisjätteen jätealueiden (myöhemmin alueet) ulkoisista pelastussuunnitelmista ja suunnitelmien mukaisista harjoituksista sekä suunnitelmien ja harjoitusten toteutumisen valvonnasta.

(Miten alueelle tehtävät VAK –kuljetukset tulisi ottaa huomioon? Ne voivat olla paljon vaarallisempia kuin itse tuotanto mm. Kiuruveden Pyylahti Oy räjähdetehdas.)

2 §

Ulkoisen pelastussuunnitelman tavoitteet

Suuronnettomuudessa tai hallitsemattomassa tapahtumassa, joka voi johtaa suuronnettomuuteen, tulee noudattaa ulkoista pelastussuunnitelmaa.

Ulkoinen pelastussuunnitelma on laadittava ottaen huomioon seuraavat tavoitteet:

- 1) onnettomuudet rajataan ja hallitaan niiden seurauksien minimoimiseksi sekä ihmisten terveydelle, ympäristölle ja omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen rajoittamiseksi;
- 2) toteutetaan tarvittavat toimenpiteet ihmisten terveyden ja ympäristön suojelemiseksi suuronnettomuuksien seurauksilta;
- 3) annetaan tarpeelliset tiedot väestölle ja asiasta vastaaville alueen viranomaisille ja laitoksille;
- 4) varaudutaan suuronnettomuuden jälkien korjaamiseen ja ympäristön puhdistamiseen.

3 §

Pelastuslaitoksen ennakoiva suunnittelu

Pelastuslaitoksen tulee laatia vuosittain yhteenveto seuraavana vuonna tehtävistä ulkoisista pelastussuunnitelmista, niitä koskevista päivityksistä ja harjoituksista, sekä toimittaa se marraskuun loppuun mennessä tiedoksi aluehallintovirastolle.

4 §

Ulkoiseen pelastussuunnitelmaan toimitettavat asiakirjat

Toiminnanharjoittajan on toimitettava pelastuslaitokselle ja aluehallintovirastolle turvallisuus selvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista tai päivittämistä varten heti kun ne on laadittu tai päivitetty. Sataman osalta toiminnanharjoittaja on satamanpitäjä.

Turvallisuus selvitysvelvollisten vaarallisia kemikaaleja käsittelevien ja varastoivien toiminnanharjoittaja toimittaa asiakirjat suoraan Kemu –rekisteriin.

Edellä 1 momentista poiketen suuronnettomuusvaarallisen kaivannaisjätealueen toiminnanharjoittaja toimittaa kaivannaisjätteen jätealueen toimintaperiaateasiakirjan, turvallisuusjohtamisjärjestelmää kuvaavan asiakirjan ja sisäisen pelastussuunnitelman. Ydinlaitoksen toiminnanharjoittaja toimittaa Säteilyturvakeskuksen hyväksymän ydinlaitoksen valmiussuunnitelman.

(Pitääkö toiminnanharjoittajan toimittaa kaikki 4 § asiakirjat, ennen kuin aikalaskuri lähtee liikkeelle?)

5 §

Ulkoisen pelastussuunnitelman laatiminen

Pelastuslaitoksen tulee laatia ulkoinen pelastussuunnitelma vuoden kuluessa siitä päivästä, kun se on saanut toiminnanharjoittajalta 4 §:n asiakirjat. Ulkoista pelastussuunnitelmaa edellyttävälle tuotantolaitoksille, jotka sijaitsevat samalla teollisuusalueella, voidaan laatia yhteinen ulkoinen pelastussuunnitelma. Ulkoisessa pelastussuunnitelmassa tulee huomioida myös muut samalla teollisuusalueella sijaitsevat tuotantolaitokset, joilta ei edellytetä ulkoista pelastussuunnitelmaa, mutta joiden toiminnasta voi aiheutua lisäonnettomuusvaaraa tai joiden toimintaa onnettomuus voi vaikuttaa.

6 §

Valmisteluvaiheen kuuleminen

Ulkoisia pelastussuunnitelmia laadittaessa tai merkittävästi muutettaessa tulee yleisölle, jota asia koskee, varata mahdollisuus kertoa mielipiteensä (kuuleminen). Ulkoisen pelastussuunnitelman luonnos tulee pitää nähtävänä yleisessä tietoverkossa pelastuslaitoksen sähköisissä jakelukanavissa verkkosivuilla vähintään 14 päivää. Nähtäväksi laitettavassa luonnoksessa ei saa olla salassa pidettävää tietoa.

Suunnitelmaluonnoksen nähtävänä pidon yhteydessä tulee antaa seuraavat tiedot mielipiteen kertomista varten:

- 1) kohteena oleva alue;
- 2) suunnitelmasta vastaava viranomainen ja muut asianosaiset tahot;
- 3) miten saa asiaa koskevia lisätietoja;
- 4) paikka, jossa asiakirjat ovat nähtävänä, ja aika, jonka ne ovat nähtävänä;
- 5) mielipiteen esittämismuoto, määräaika ja yhteystiedot.

Kuulemisesta voidaan etukäteen ilmoittaa tiedonannossa, joka liittyy vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) mukaiseen lupahakemukseen siten kuin pelastuslaitoksen ja asianomaisen lupaviranomaisen välillä on sovittu.

Kaivannaisjätteen jätealueiden osalta kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi tiedotettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueen yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

7 §

Ulkoisen pelastussuunnitelman sisältö

Ulkoisessa pelastussuunnitelmassa tulee olla vähintään seuraavat tiedot:

- 1) alueen yleistiedot;
- 2) alueen pelastusorganisaatio;
- 3) alueella olevat suuronnettomuusvaarat;
- 4) millä tehtävänimikkeillä olevilla henkilöillä on valtuudet toiminnanharjoittajan edustajina tuotantolaitoksessa, ydinlaitoksessa, kaivannaisjätteen jätealueella ja ratapihalla tai satamanpitäjän edustajina satama-alueella käynnistää pelastustoimet alueella;
- 5) millä tavalla mahdollisista onnettomuuksista saadaan asianosaisille tieto nopeasti, miten hälytykset annetaan ja miten apua kutsutaan;
- 6) miten ulkoisen pelastussuunnitelman toteuttamiseksi tarvittavat voimavarat sovitetaan yhteen;
- 7) miten alueella tapahtuvaa pelastustoimintaa tuetaan;
- 8) miten alueen ulkopuolella toteutetaan pelastustoimintaa ja miten toimitaan onnettomuusskenaarioiden mukaisissa tilanteissa;
- 9) miten väestöä ja lähistöllä olevia laitoksia varoitetaan, miten väestölle ja lähistöllä oleville laitoksille annetaan tietoja onnettomuudesta ja sen vaikutuksista ja millaisia toimintaohjeita väestölle annetaan;

10) miten muiden valtioiden pelastussuunnitelmasta vastaaville viranomaisille tiedotetaan tuotantolaitoksessa tai kaivannaisjätteen jätealueella tapahtuvasta suuronnettomuudesta, jolla voi olla vaikutuksia yli valtion rajojen.

Ulkoiseen pelastussuunnitelmaan tulee liittää suunnitelma siitä, miten evakuointi **suojaväistö** alueella mahdollisesti tapahtuvissa onnettomuuksissa toteutetaan sekä mitä **harjoitusten järjestämisestä** harjoituksia järjestetään.

8 §

Ulkoisesta pelastussuunnitelmasta tiedottaminen

Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on toimitettava yhteistyössä ulkoisista pelastussuunnitelmista ymmärrettävää tietoa turvallisuustoimenpiteistä ja suuronnettomuuden tapahtuessa noudatettavasta käyttäytymisestä:

- 1) henkilöille, jotka tarvitsevat suunnitelman tietoja suuronnettomuustilanteessa
- 2) suuronnettomuuden todennäköisellä vaikutusalueella sijaitseviin **kouluihin, sairaaloihin, koulujen, sairaaloiden** ja muihin **muiden** yleisessä käytössä oleviin rakennuksiin **rakennuksien toimijoihin**
- 3) tuotantolaitoksille, jotka ovat suuronnettomuuden todennäköisellä vaikutusalueella.

Tuotantolaitosten ja kaivannaisjätteen jätealueiden osalta tiedottaminen tehdään yhdessä toiminnanharjoittajan kanssa siten, että tiedot ulkoisesta pelastussuunnitelmasta liitetään toiminnanharjoittajan edellä mainituille tahoille jakamaan tiedotteeseen.

Ydinvoimalaitosten ulkoisesta pelastussuunnitelmasta tiedotetaan ydinvoimalaitoksen varautumisalueella.

Tiedote voidaan antaa myös laajemmasta alueesta sisältäen useamman kohteen tiedot.

Tiedottaminen tulee tehdä uudelleen, kun ulkoisiin pelastussuunnitelmiin tehdään oleellisia muutoksia, kuitenkin **vähintään enintään** viiden vuoden välein.

Turvallisuuden kannalta keskeisten tietojen tulee olla jatkuvasti saatavilla 1 momentissa tarkoitetuille tahoille pelastuslaitoksella ja yleisessä tietoverkossa pelastuslaitoksen **verkkosivuilla pelastuslaitoksen sähköisissä jakelukanavissa**. Pelastuslaitoksen on otettava ulkoisesta pelastussuunnitelmasta tiedottaessaan huomioon mahdollinen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 32 §:n nojalla tekemä päätös siitä, että yleisölle annettavia tietoja voidaan rajoittaa perustellusti luottamuksellisista syistä.

Nähtäväksi laitettavassa suunnitelmassa ei saa olla salassa pidettävää tietoa.

Tuotantolaitosten ulkoisista pelastussuunnitelmista tulee lisäksi antaa **riittävät tiedot (mitkä ovat?)** niille valtioille, jotka saattavat joutua alttiiksi alueella syntyvän suuronnettomuuden rajat ylittävälle vaikutuksille.

9 §

Ulkoisen pelastussuunnitelman tarkistaminen ja päivittäminen

Pelastuslaitoksen tulee tarkistaa **ulkoisen** pelastussuunnitelma ~~vähintään~~ **enintään** kolmen vuoden väliajoin ja aina tarpeen vaatiessa korjata ja ajanmukaistaa se. Tarkistamisessa on otettava huomioon alueella, pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa sekä uuden tekniikan ja tietämyksen soveltamisessa tapahtuneet muutokset.

10 §

Ulkoisen pelastussuunnitelman harjoitukset

Ulkoista pelastussuunnitelmaa soveltavan harjoituksen tavoitteena on viranomaisten ja toiminnanharjoittajan yhteistoimintavalmiuksien sekä kohteen turvallisuusosaamisen ja -järjestelyjen parantaminen.

Ulkoisen pelastussuunnitelman harjoitukset tulee toteuttaa yhteistoiminnassa toiminnanharjoittajan ja pelastustoimintaan osallistuvien muiden viranomaisten kanssa. Ratapihalla harjoitukset toteutetaan yhteistoiminnassa toiminnanharjoittajan ja rataverkon haltijan sekä pelastustoimintaan osallistuvien muiden viranomaisten kanssa ja satama-alueella satamanpitäjän, toiminnanharjoittajien sekä pelastustoimintaan osallistuvien muiden viranomaisten kanssa.

Ensimmäinen harjoitus on järjestettävä vuoden kuluessa siitä, kun kohteen ulkoisen pelastussuunnitelma on hyväksytty. Seuraava harjoitus on järjestettävä aina kolmantena vuonna edellisestä harjoituksesta.

11 §

Harjoitusten raportointi

Pelastuslaitoksen on yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa laadittava kunkin ulkoista pelastussuunnitelmaa koskevan harjoituksen jälkeen kolmen kuukauden kuluessa raportti. Raportista tulee käydä ilmi harjoituksen kohteet, pääkohdat, havaitut puutteet sekä tarvittavat toimenpiteet niiden korjaamiseksi. Raportti on toimitettava aluehallintovirastolle **ja liitettävä Kemu -rekisteriin**.

12 §

Ulkoisen pelastussuunnitelman ja harjoitusten arviointi

Pelastuslaitoksen tulee toimittaa ulkoiset pelastussuunnitelmat asianomaiselle aluehallintovirastolle arvioitavaksi. Aluehallintoviraston tulee arvioida ulkoiset pelastussuunnitelmat ja toimittaa ne tarvittaessa täydentämistä varten arviointi pelastuslaitokselle.

Aluehallintoviraston tulee valvoa ja seurata ulkoisten pelastussuunnitelmien harjoitusten valmistelua, toteutusta ja tasoa sekä tarpeen mukaan osallistua harjoituksiin.

Aluehallintoviraston tulee toimittaa selvitys edellisen vuoden ulkoisten pelastussuunnitelmien ja harjoitusten toteutumisesta sekä aluehallintoviranomaisen tekemästä valvonnasta ja havainnoista vuosittain toukokuun loppuun mennessä sisäministeriölle.

13 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Tällä asetuksella kumotaan sisäministeriön asetus erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisesta pelastussuunnitelmasta (612/2015).